

Asia: VN/6802/2020

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Arviomuistiossa esitetty ydinidentiteetin ja asiayhteydellisen identiteetin käsittely on lähtökohtaisesti kannatettava ja se edistää sähköistä asiointia sekä antaa henkilölle mahdollisuuden suojata identiteettiään esimerkiksi identiteetin väärin-käytöksiltä.

Digitaalisen identiteetin hallinnan suunnittelussa tulee arvioida tarkoin kehitettävän ratkaisun turvallisuus. Ratkaisu ei saa missään tilanteessa vaarantaa yksittäisen henkilön yksityisyyden suojaa. Arviomuistion visiossa henkilö voisi itse jakaa identiteettiä koskevia tietoja ja määrittellä jaettavien tietojen määrän. Tässä yhteydessä pitää kuitenkin myös arvioida ja määrittellä se, milloin identiteettiä koskevien tietojen käsittely on tosiasiallisesti tarpeellista ja niitä on oikeus pyytää jossain asiointitilanteissa. Ratkaisu ei saa johtaa siihen, että henkilö antaa vahingossa tai varmuuden vuoksi identiteettiään koskevia tietoja tarpeettoman laajasti. Verohallinnon osalta tulee kuitenkin huomioida, että verotuksessa tarvitaan ydinidentiteetin tietoja eikä tältä osin henkilöllä ole valinnan mahdollisuutta esimerkiksi asioinnin yhteydessä käsiteltäviin tietoihin.

Identiteetin hallinnan kokonaisuutta tulee arvioida kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ja varmistaa se, ettei esimerkiksi koko kansan sähköiset identiteetit tai suuri joukko sähköisissä identiteettejä joudu laittomasti kolmannen tahon haltuun. Tällainen riski voi syntyä, jos digitaalinen lompakon liikkeellelaskija on sellainen ulkomaalainen taho, joka on Suomen kontrollin ulottumattomissa. Yleisesti tulisi myös arvioida sitä, onko digitaalisen lompakon ylläpito julkinen hallinto-tehtävä, jonka siirtäminen yksityiselle edellyttää perustuslain mukaisesti lailla säätämistä.

Arviomuistion visiossa esitetyn valtion tarjoaman identiteetin arvioinnin yhteydessä on tärkeää myös selvittää, aiheutuuko identiteetin käyttämisestä riskejä esimerkiksi harmaan talouden torjunnan tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen näkökulmasta. Digitaalisen identiteetin saamisen

helppous voi lisätä petoksellista toimintaa. Tämä voi konkretisoitua tilanteessa, jossa sinänsä laillista identiteettiä käytetään väärin esimerkiksi piilottamaan todelliset toimijat yritystoiminnassa. Digitaalisen identiteetin käytön osalta tulee ottaa huomioon myös erityiset vaatimukset asiakkaan tuntemisen osalta. Esimerkiksi rahanpesun- ja terrorismin torjuntaa koskevassa sääntelyssä sekä verotusta koskevissa kansainvälissä sopimuksissa on finanssilaitoksia koskevia velvoitteita asiakkaan tosiasiallisesta tuntemista ja yrityksen tosiasiallisesta edunsaajasta.

Erilaisten teknisten ratkaisujen kehittämisessä ja arvioinnissa pitää huomioida niiden käytön kustannukset ja erityisesti tapahtumakohtainen yksikköhinta sekä käytön volyymit. Esimerkiksi digitaalisen henkilöllisyyden käyttäminen fyysisessä asiointissa tai puhelinasiointissa edellyttää, että Verohallinnolla on käytössä riittävät tekniset ratkaisut tunnistamisen toteuttamiseksi sekä myös sitä, että niiden käyttö on kustannustehokasta verrattuna nykyisiin tapoihin. Teknisten ratkaisujen suunnittelu- ja toteutusvaiheeseen pitää ottaa mukaan eri sidosryhmä ja muutoksen toteuttamiseksi on varattava myös tarpeeksi pitkä siirtymäaika.

2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinnossa asiointi on siirtynyt verkkoasiointiin ja puhelimeen, jolloin käyntiasiointi on vähentynyt. Toiminnallisen ratkaisun kehittämisessä on tärkeää, että henkilöllisyys voidaan todeta yhdenmukaisesti erilaisissa asiointikanavissa ja tilanteissa. Toiminnallisena ratkaisuna esitetyn digitaalisen henkilökortin pitäisi olla laajalti käytössä hyödyn saamiseksi asiointitilanteissa ja jatkotyössä pitää arvioida miten digitaalisen henkilökortin käyttöönottoon kannustetaan sen käytön kattavuuden varmistamiseksi kaikissa asiakasryhmissä. Vaihtoehtoisia malleja esimerkiksi ikääntyville pitää arvioida tarkoin ja käyttää sellaisia turvallisia välineitä, jotka eivät edellytä laitteiden fyysistä yhdistämistä. Arviomuistiossa esitetty USB tikun käyttö vaihtoehtoisena välineenä ei ole kannatettava vaan ratkaisussa tulisi pyrkiä mahdollisimman laiteriippumattomaan ratkaisuun ja hyödyntää esim radiotiellä toimivia ratkaisuita.

3) Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeudellinen arvio on kattava ja huolellisesti laadittu.

4) Muut kommentit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinto korostaa tarvetta kehittää sellaisia ratkaisuja, joilla voidaan tehokkaasti ja vähäriskisesti tunnistaa asiakkaat sähköisessä asiointissa. Tällä hetkellä esimerkiksi ulkomaisten henkilöiden ja yritysten sähköinen asiointi on hankalaa.

- Ulkomaalaisten työntekijöiden tunnistaminen fyysisesti aiheuttaa Vero-hallinnolle, yrityksille ja ulkomaalaisille henkilöille paljon hallinnollista taakkaa. Joissain tilanteissa yrityksillä voi olla tarve saada ulkomainen työntekijä nopeasti käyttöön (esimerkiksi raskaaseen teollisuuteen liittyvät huoltotyöt). Ennen työnteon aloittamista tulee henkilön hakea henkilötunnus ja verokortti Verohallinnoista. Usean tunnin fyysinen asiointitarve pelkästään rekisteröintiä varten aiheuttaa paljon kustannuksia. Valtion viranomaisten asiointipalveluita ei ole välttämättä saatavilla kaikilla paikkakunnilla ja lisäksi aukioaloajat vaihtelevat, jolloin fyysinen asiointi voi edellyttää satojen kilometrien matkustamista.
- Toisena esimerkkinä nykytilasta voidaan esittää velvollisuus ilmoittaa tietoja tulorekisteriin. Velvoite koskee myös ulkomaisia henkilöitä, joilla ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta saada ilmoittamiseen tarvittavia sähköisiä tunnistusvälineitä.
- Työntekoon ja tulorekisteriin liittyvien tilanteiden lisäksi esimerkiksi lähdeveron palauttamiseen liittyy asiointia, joissa asiat käsitellään paperi-prosessissa koska henkilöt eivät voi käyttää Verohallinnon sähköisiä asiointipalveluita digitaalisen identiteetin ja tunnistusvälineen puuttuessa.

Nykytilassa ulkomaalaisten henkilöiden tunnistamistapahtumia on vuosittain n. 25 000 - 40 000 ja näistä suuri osa on edelleen fyysistä tunnistamista.

Ulkomaisten henkilöiden luotettava ja joustava digitaalinen identiteetti ja sähköiset tunnistamisratkaisut edistävät Verohallinnon tavoitteita sähköisten palveluiden käytön lisäämisessä sekä vähentävät merkittävästi viranomaisten, yritysten ja henkilöiden hallinnollista taakkaa.

Ulkomaisten henkilöiden digitaalisen identiteetin kehittäminen liittyy myös yritysten kykyyn asioida viranomaisissa sähköisesti koko yritysten elinkaaren aikana. Esimerkiksi yrityksen perustaminen edellyttää fyysistä asiointia silloin, jos asiakkaan tunnistaminen ei ole mahdollista. Kansainvälisessä vertailussa Suomessa yrityksen perustaminen on hitaampaa kuin esimerkiksi muissa pohjoismaissa.

Verotukseen liittyvissä asiointitilanteissa kuten esimerkiksi ilmoitus- ja tiedonan-tovelvollisuuden toteuttamisessa tulee ilmoituksen antajalla olla kelpoisuus asioida asiakkaan puolesta. Verotuksen tietopohjan ja arvonlisäverotuksen kertymän turvaamiseksi verotuksessa tarvitaan tietoja entistä tarkemmalla tasolla mm. rakenteellisessa muodossa ja lisäksi ilmoittamiseen liittyviä velvoitteita tulisi automatisoida. Tämä tarkoittaa kehittyneitä ratkaisuja mm. digitaalisen yrityshenkilöllisyyden käyttämiseen, joilla voidaan varmistaa luottamus ilmoitusvelvolliseen ja annettujen tietojen eheyteen sekä tietojen käsittelyn turvallisuuteen. Tällä hetkellä ei ole käytössä yritysten digitaalista identiteettiä, joka edistäisi yritysten sähköisen asioinnin kehittämistä.

Verohallinto osallistuu Yrityksen digitalous - Real Time Economy (RTE) hankkeeseen merkittävällä panoksella. Hanke liittyy pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteeseen digitalisaatiokyvykkyyden nostamiseksi. Reaaliaikataloudella (Real Time Economy, RTE) tarkoitetaan kokonaisuutta, ekosysteemiä, jossa talouden transaktiot perustuvat digitaaliseen rakenteiseen tietoon ja sen käsittelyyn. Hankkeessa edistetään useita osa-alueita, joihin liittyy vahvasti henkilön digitaalinen identiteetti (esim. rakenteelliset sähköiset laskut ja kuitit; verkkolaskujen ja eKuittien automaattinen kulku järjestelmien välillä; kauppakumppanien luotettavuuden selvittäminen; yrityksen perustaminen digitaalisena; digitaalinen osakasrekisteri). Henkilön digitaalisen identiteetin kehittäminen ja digitaalinen yritysidentiteetti ovat edellytyksinä hankkeen tavoitteiden toteutumiselle.

Konow von Taito
Verohallinto